

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

Núm. 1977 ————— Any XXXVIII
BARCELONA 17 DE NOVEMBRE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

TURCS CONTRA ALEMANYS

L'himne de la Santa Al·liança

Vaques grasses i magres

LS temps són d'arbitrarietat i d'inversió. ¿Qui ens havia de dir que aquesta paraula tan sucosa, tan pròdiga, tan grassa i tan transcendental, subsistencies, esdevindria un mot de magrors i d'angunies? Espanya és com mai el país de les paradoxes i dels viceverses. Els militars volen la pau i alguns antimilitaristes desitgen la guerra, els capellans pregunten per la victòria dels luterans i els lliurepensadors comprenen i disculpen el culte a Joana d'Arc; i com si això no fós prou per a extreure de la guerra una paradoxal aplicació espanyola, les subsistencies se converteixen en matèria inquietadora.

Els pobres és natural que passin les hores pensant amb el pa nostre de cada dia i les sucoses viandes i les carns reconfortadores. Com que tenen tots els desitjos, voldrien haver tots els gustos. En la imaginació dels paupèrrims segurament que el cel se'ls hi representa com una botiga molt gran de comestibles. I ara, quan pensen amb el pa i la vianda, percebeixen l'horror de lo inassequible. Les subsistencies se redrecen davant dels menesterosos com una visió abominable. «Si poguessim menjar força, força!»—deien abans. «Si no tinguéssim de menjar mail!»—exclamen avui.

Es això la venjança del món contra la inhibició espanyola. ¿Què se'ns endona a nosaltres dels dolors dels homes? ¿Que els belgues pateixen fam i els armenis cauen esquelètics pels camins que han presenciats la seva fugida i els serbis pateixen una imposició de dieta austriaca i els mateixos alemanys roseguen pa de laboratori i patates de cel·luloide? Bah! La fam no invadeix com el còlera. Guerra, sol i guerra a Sebastopol... Però la fam arriba, i aleshores veiem que unes mongetes són més comuns, més de tots els homes que no pas la religió cristiana. I patim, com els altres, pagant el nostre tribut a la guerra, que ens era indiferent fora de la mitja hora que passavem llegint «el curso de la guerra» il·lustrat amb un mapa, i de l'altra mitja que ocupavem en la disputa de germanòfils i francòfils.

Però lo lamentable serà que aquest tribut no serà extraordinari com el de l'Alba, sinó permanent. Lo que paguem ara per la guerra, seguirem pagant per la pau. Perquè el flequer, el carnicer, l'amo del «colmado», la

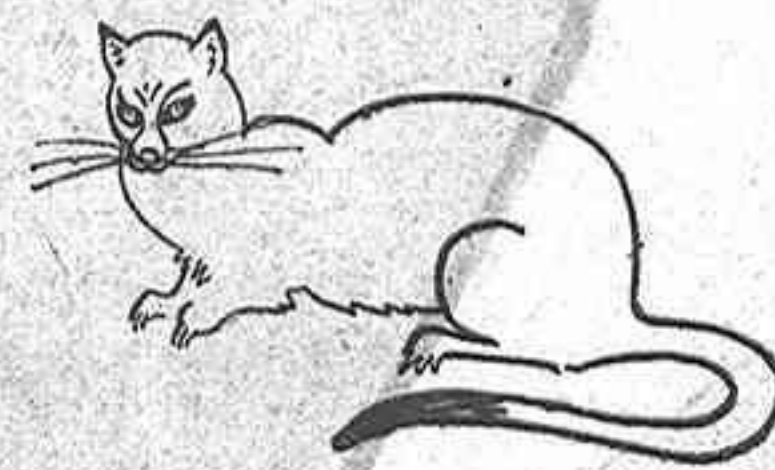
lletera, no retrocedeixen mai. Preu que posaren, preu que mantenen. Després de la infanteria, és la tropa que aguanta més sense recular mai. Una aplicació botiguesca del *j'y suis, j'y reste*, famós.

*
*

Al costat d'aquestes vaques magres van apareixent, per a uns quants privilegiats, unes quantes vaques grasses, marcades amb el ferro reial. Les aplicacions mitològiques han vessat damunt nostre la caixa de Pandora i sobre d'aquells homes singulars un corn de l'abundància. Caurà a Barcelona més creus que a l'Àfrica, sortiran més comtes que en les obres d'En Pitarra, se faran matrimonis d'encreuament, arribant així a compenetracions més íntimes que les desitjades per En Junoy, s'aixecaran palaus, se donaran saraus i el senyor Esteve i la seva senyora vestiran d'etiqueta.

El viatge del rei i el palau que asseguraren se construirà a Barcelona, motivaran una representació catalana de *Madame Sans Gêne* o *La Cort de Napoleó*.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

EL MIRACLE DE L'APARICIÓ

ACTE PRIMER.—*L'escena té lloc en un hostal de un poblet de muntanya.*

L'Hostaler.—Estimada Tecla, acabo de tenir una idea lluminosa. Ja no patirem més misèria; aviat serem rics.

L'Hostalera.—I això, Genís?... No't crec. Per a fer diners en aquest recó de món, hauria d'ésser obra d'un miracle. Explica't.

L'Hostaler.—De un miracle es tracta precisament, bajoc!... Jo me l'he inventat. Tu ja sabs que la nostra filleta, la Mariona, encara que sols té sis anys, es espavilada com un mico... Doncs, bé, he pensat ensinestrar-la per a que digui que aquí dalt, al bosc dels garrofers, cada vespre se li apareixen les santes del paradís. Ja veuràs quin rebombori, quan a ciutat ho sapiguem!... Capellans, autoritats, periodistes, badocs de tota mena, vindran, i posaran al nostre hostal. Serà un negoci per a tot el poble i, sobre tot, per a nosaltres, estimada Tecla! ..

L'Hostalera.—Vols dir?... Vols dir, Genís, que't sortirà bé l'enredada?... Mira que'ls barcelonins són molt «axurits» i no's deixaràn engatussar per una mocosa com la noia...

L'Hostaler.—Deixa-ho per mi, donal... Ja me'n asseguraré, per a que aprengui bé la lliçó. Jo li ensenyaré una estampa tot el temps necessari, i quan ella tingui

gravats al magí tots els detalls, aleshores, que se'n vagi al bosc, que miri fixament al cel, i ja li'n podran fer de preguntes, que ella respondrà a tot; ja ho veuràs... La Mariona rai, no és pas tontal...

L'Hostalera.—Ai, que ets plaga, Genís!... Nostre Senyor faci que no l'esguerris!... Tan-de-bò de Déu!...

ACTE SEGON I ÚLTIM.—L'escena té lloc al bosc dels garrofers, darrera del hostal, deu dies després. Una gentada immensa espera, ansiosa, el miracle de l'aparició. Tot-hom volta a la petita videntia, que extàtica, agenollada damunt dels terrossos, resta amb els braços en creu i els ulls fets en l'estelada.

La Mariona (en èxtasi).—Ara!... Ara les veig!... Son tres; tres santes hermoses, radiants, que baixen del Paradís... L'una és rossa, l'altra és morena, l'altra és de color de panotxa...

Un periodista (intrigat).—Com van vestides?...

La Mariona.—La del mig porta un trajo blau. Les dels costats van blanques.

Un capellanet (entusiasmada).—I què fan?... què fan?...

La Mariona.—Tenen les mans juntes, aixís, i guaiten cap al cel com si preguessin...

Un barretaire (per la part que li toca).—I què hi porten, al cap?...

La Mariona.—Res; duen cabellera deixada anar, i a darrera de cada una s'hi veu com una lluna blanca tota rodona...

El Capellanet.—A sota els peus, què hi tenen?

La Mariona.—Tenen els peus nusos, com si caminessin damunt d'un núvol d'or...

Tota la gentada.—Oh, miracle!... Miracle! Quin prodigi!...

El Periodista.—I dessota del núvol, què hi ha?

La Mariona.—Dessota el núvol s'hi veuen unes lletres.

El Capellanet.—Les pots llegir aquestes lletres?

La Mariona.—Sí.

El Periodista.—Què diuen?...

Tota la gentada.—Oh, miracle!... Escoltem, escoltem, que les santes van a parlar.

La Mariona (amb èxtasi creixent).—Les lletres que hi ha a sota del núvol diuen això: «La Hormiga de Oro — Imprenta y Libreria Religiosa. Especialidad en estampas de Primera Comunió»

J. BONOT

L'esmorzar d'En Junoy

Una altra vegada, es preguntaran els nostres llegidors, una anècdota d'En Junoy? No és culpa nostra si els altres homes careixen d'aqueixa movilitat, agudesia, vida enginyosa i episodis epigramàtics que ostenta en Junoy. D'En Prat de la Riba, ningú ha comptat mai cap anècdota. Amb En Junoy es podria escriure una gran comèdia.

En Junoy esmorza, però, naturalment, no podia realitzar aquesta normal acció alimentícia com els altres mortals. Però, sense mostrar fastuositats, com cridar l'atenció, com diferenciar-se del vulgus en l'operació normal, banal i comú de l'esmorzar?

En Junoy té sempre a mà un puro i una fórmula i la que aplica al seu esmorzar encaixa admirablement amb el seu temperament de ambulatori, sociable, contentadig i tastaolletes. No s'entaula en un sol restaurant, sinó que visita distintes taules per a arrodonir un sol dinar. Dit així, sembla que En Junoy ha resolt també el problema

EL MAL ESTUDIANT

Diàleg entre desesperats:

—La vida se'm fa insuportable!

—I a mí!... Figuri's, amb dona i tres fills!

—Lo que'm passa a mi és molt pitjor.

—Pitjor?

—Un fill i tres dones!

—Que al fi em sospenen?... I què!
Mentrestant ja he obtingut
l'aprobat... del requetè.

de l'obicitat, poguent, com un Déu gastronòmic, trobar-se a tot arreu, però el mateix il·lustre senador del regne, ens treu de dubtes, explicant-nos aquests esmorzars seus en un pròleg i tres parts.

—Jo—ens diu En Junoy—a Madrid, i no tots els dies, naturalment, esmorzo anant com una papellona pels restaurants. El caldo, un caldo deliciós, el prenc a cà n Lhardy, en la carrera de Sant Jeroni; m'aixeco i marxo a pendre el peix, que és exquisit, a cà n Moran, en el carrer de Peligros; finit el peix, entro en el cafè de Levante, on tenen uns *beafteacks* extraordinaris, i torno a una fruiteria, que hi ha al costat de cà n Moran, per a pendre els postres.

En Junoy sospira, fent veure que no se'n adona de la nostra sorpresa admirativa. I sospirant ens explica el sol inconvenient que troba an aquest esmorzar amb un pròleg, dos actes i un epíleg a través dels carrers de Madrid:

—Es un esmorzar exquisit, però me surt molt car de propines.

¿.....?

Els nostres regidors, com la germana Agna de la llegenda, surten als finestrals del Municipi guaitant l'horitzó, a veure si arriba l'alcalde perdut. I deixen els finestrals, com la germana Agna, trobant sempre el camí solitari.

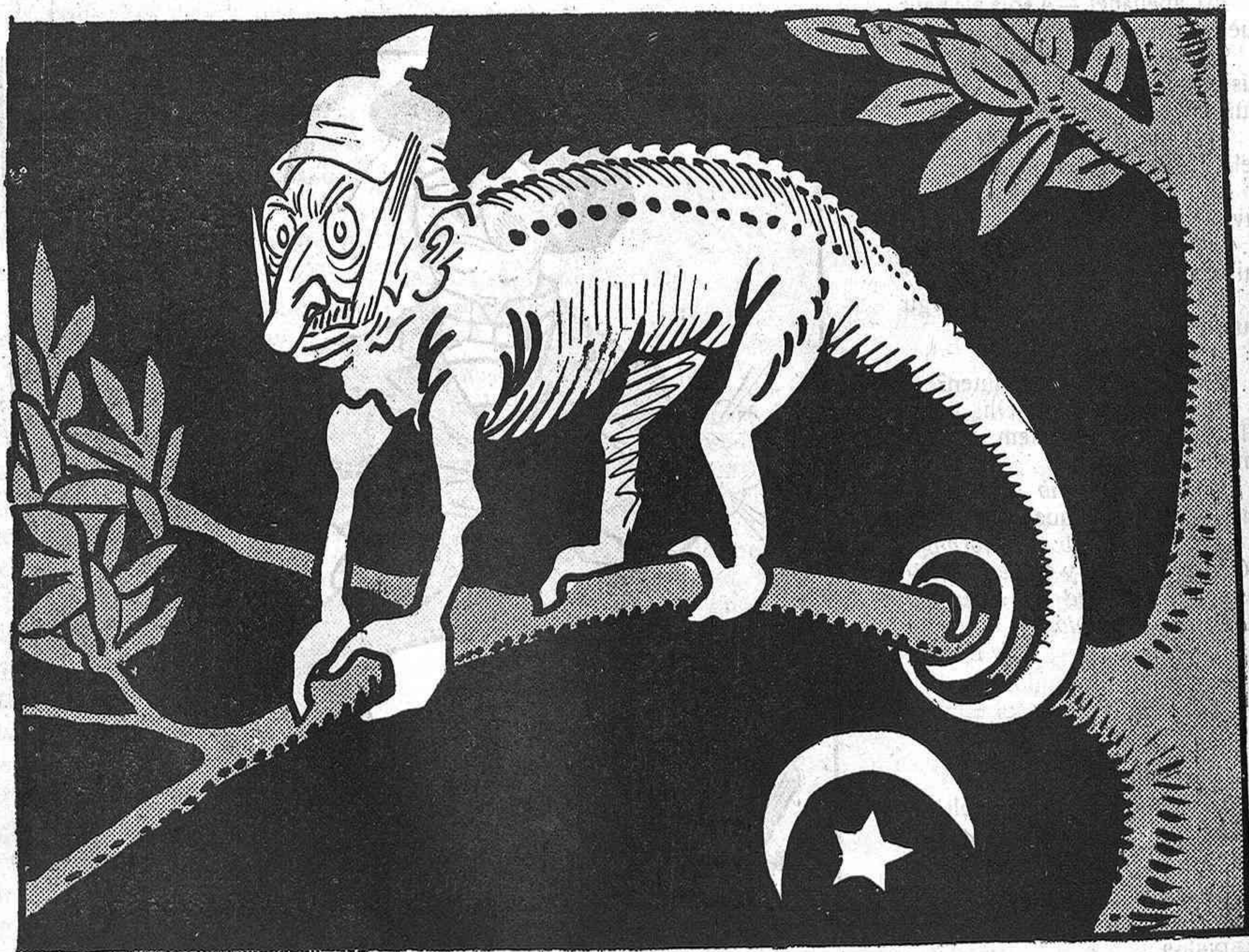
¿Són els afers ciutadans els que retenen al marquès municipal en la cort? ¿Es el desig, que En Durán i Ventosa li atribueix, d'entrar amb el rei, acompanyant-lo com si el portés a casa seva? Les interrogacions no obtenen resposta, i En Rius segueix a Madrid. I no s'atribueix a desitjos d'aprofitar els cabals de la ciutat per als personals esbarjos, perquè En Rius malgrat i parar a l'Hotel Ritz, que sembla voler dir Hotel d'arroç, disposa d'una llicència i emplea el seu personal peculi en la fruïció madrilenya.

En Rius, molt a cau d'orella, ens diuen que segueix a Madrid retingut per afers sentimentals. Asseguren que una dama de l'Infanta Isabel l'ha encisat i que està projectant les seves bodes. Barcelona i Madrid, Catalunya i Castella contrauràn amb ells matrimoni. Una mena de Compromís de Casp nupcial.

I quan tothom es creia que l'alcalde passejava capficat pel Dipòsit Franc o la nivellació del pressupost, resulta que està cantant la serenata del *Faust*: *Margarita, idolatrata!*

Opinions agrícoles

El governador de Tarragona va rebre de qui estava autoritzat per a fer-ho, el prec de que fossin detinguts uns vagons d'aufals que estaven a punt de sortir cap a França. El governador es negà a detenir-los i posà un

EL CAMALLEÓ

—Tot és acostumar-s'hi, an això de viure de l'aire del cel.

ofici a l'entitat denunciadora, en el qual, segons l'amic que ho conta, s'afirmava que «no podían ser interceptados los vagones, porque la alfalfa no podía considerarse como forraje».

El governador de Tarragona, deu considerar l'alfals com aliment sòlid de primera necessitat.

El "Lucero"

De pollí el robaren uns gitanos; ells havien sortit a robar gallines, cols, broquils i conills, però es trobaren amb un pollí i robaren al fill de l'euga, arrencant-lo de les mamelles maternes.

En aquest món s'ha de fer lo que es pot, no lo que es vol.

La bestiola, com totes les bestioles de sa mena, era cap-gros i cama-llarg, tenia el pèl eriçat i en remolí; era una bestia de mal pèl.

Els seus raptors, temerosos de que reconeguessin el producte de son furt, l'embutraren de calç. Nostre pollí, de negre, esdevingué pigat i semblant a un corcer de *caballitos*; caminà darrera la caravana vallmitjanasca, agafat pel morro, sense més llibertat que la de pasturar en les parades i menjar esbarçers, figueres de moro, atzavares i herbes de llet de bruixa, segons lo que hi hagués als marges de la carretera.

I s'anà fent gran i un dia els zincalós es decidiren a ferrar-lo. Cap criatura ha trobat tant de nou les sabatetes com ell les ferradures.

Després se despintà, i aquell pel eriçat se convertí en una seda que feia que sa còrpora quedés coberta d'un vellut.

L'infant pollí s'era transformat en un cavall jove, admirable de proporcions. Era l'urc de la caravana. No se sabia què admirar més en ell, si les potes nirvioses, o els ulls plens de foc, les orelles bellugadices o la cua espanta-mosques.

Sols us diré que cap païet s'en anava a gitar sense picar les anques al «Lucero» (es deia «Lucero») i que les gitanes, més que a furta cèntims, es dedicaven a robar terroços de sucre per a endolcir-li l'existència.

I ell deixava que li pugessin sobre, i li agradava córrer com un boig, i saltar marges i atravessar regarots.

Un gitanet de color de moneda de deu cèntims i crienera negra i caragolada, era el seu genet preferit. No gastaven estreps, ni brides, ni sella. A pell Corrien com dimonis, i al tornar, blanc de bromera l'un, espitregat,

DEL VIATJE

—Primer deien que amb la seva dona;
ara que amb el ministre de Marina...
—Doncs mira... no li alabo el gust.

lluïnt-li els ulls a l'altre, mai al xaval se li oblidava d'eixugar la suor al seu cavall, ni de mirar-li el calçat de ferro, bo-i dient-li:

—Com saltàrem aquell rec, eh?

—Recordes la correguda per la carretera?

—Si ens descuidem, ens mata un auto; sòrt que has parat en sec.

Un dia la caravana arribà a una ciutat on se feien corregudes de cavalls. Donaven molts diners al qui guanyava, no sé si eren trenta, quaranta a cinquanta mil pessetes.

Escrituen de Nord America
que s'ha inventat un sofà...

Per a assolir el premi, corrien els corcers del senyor rei i els cavalls de tots els ducs, marquesos i barons. Els muntaven uns bordegaços magres, vestits de seda per a que pesessin menys, i això que quasi pesaven lo que fa un setmesó.

I el gitanet de color de deù cèntims anà a trobar al patriarca de la colla i li digué:

—Avi, m'haureu de donar duescentes pessetes.

—I ara!

—Duescentes pessetes.

Fou dita amb tanta fermesa i resolució aquesta hermosa frase (duescentes pessetes) que el patriarca, en comptes de tirar una coça al baiet, li preguntà:

—Per a què?

—Per a matricular-me.

—Que vols ésser batxiller o llicenciat en Filosofia i Lletres?

—No, vull guanyar les corregudes.

—Tu?

—No jo, tots dos, jo i el «Lucero».

—Home, home. Ja en parlarem d'això. Torna aquest vespre.

I al vespre s'arreglaren; el cavall fou matriculat a les corregudes com a fill de pares desconeguts, com a muntat per jockey desconegut, com a tot desconegut, però com a cama-llarg.

Arribà la festa, tot de senyores amb grans capells ornats de plomes eren sentades en les tribunes, molts cavallers de levita, pantaló ratllat, botins i berret gris de copalta es jogaven els cabals. Els jockeys del senyor rei anaven vestits groc i vermells, els dels barons, marquesos i ducs qui de blanc, qui de blau, qui de verd com les bombes que venen a la rambla.

Després sortí el «Lucero», sobre d'ell el mocós aquell de caragolada crinera. De moment no el volien deixar

córrer. No duia sella, ni estreps, ni brides per a aturar al cavall, ni esperons per a molestar-lo. Però hi tenia dret, havia pagat. Hi tenia dret, i corregué.

Bony, si corregué!

Començada la cursa, el «Lucero» es transformà en una estrella amb cua, deixà endarrera a tothom i guanyà el premi.

Al campament dels zincalós aquella nit ballaren el crispín, tocaren la guitarra i begueren molt vi.

El «Lucero», per primera vegada en sa vida, menjà garrofes.

MONI

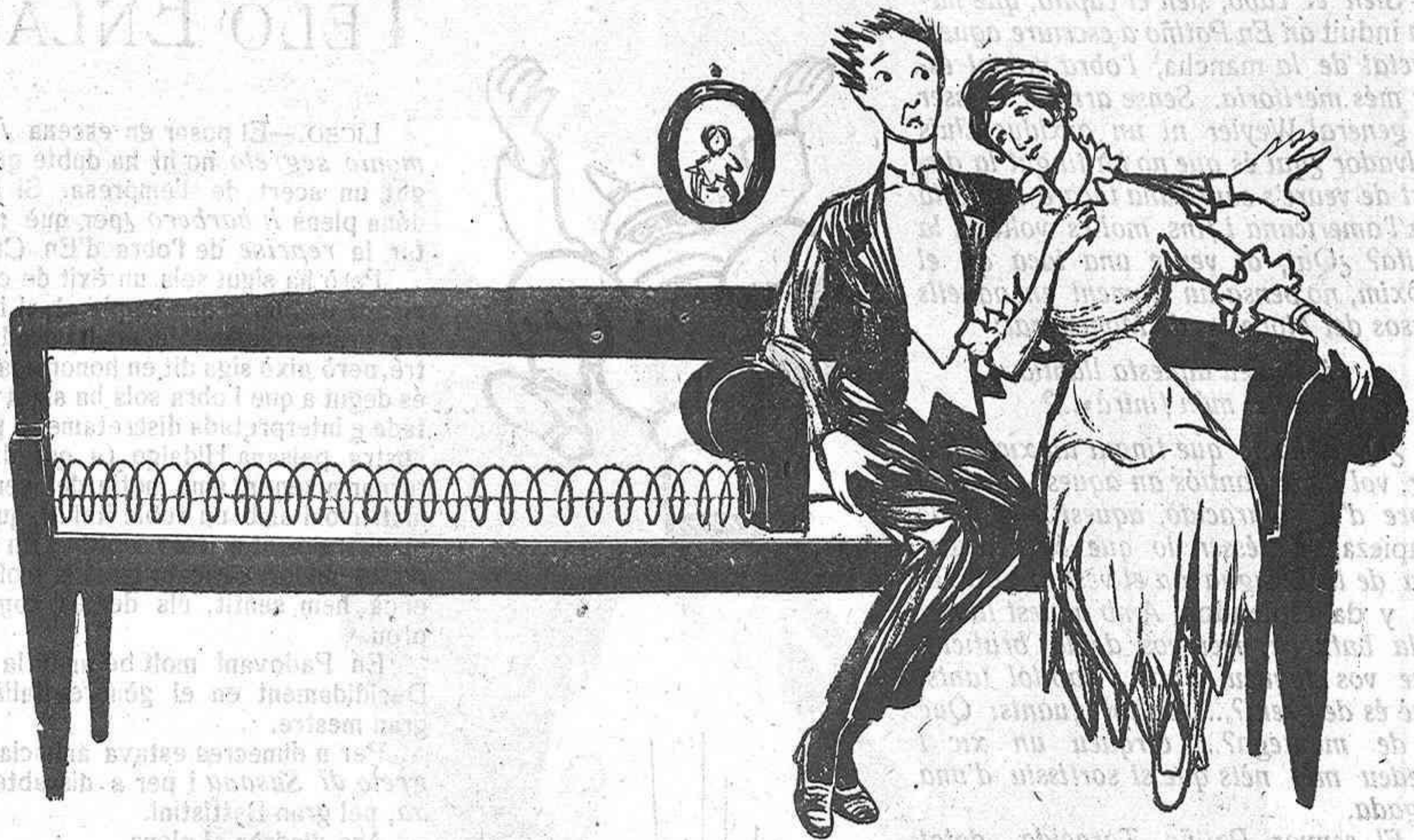

UN LLIBRE D'ACCIÓ

LEMA: En un lugar de la Mancha..

Amb la manca de paper que hi ha avui dia, impossible seria de donar compte de les muntanyes de llibres que han anat eixint aquests darrers anys, de citar tan sols els noms d'autors que han treballat, poc o molt, per la cultura del poble.

Els homes més erudits no tenen temps, en la seva vida, sinó per a citar-ne de vuit a deù mil. I què són deù mil? Són no res. Són un escamot. En «Xenius» an el seu «Glosari» ha arribat a cinc mil (que ja és número) i En Blasco Ibáñez en la seva obra La Argentina y sus grandezas ha pogut anar més enllà. Tan sols parlant de Tucuman (se-

...que, an els joves un xic tímids,
atreuís els fa tornà.

gons persones de crèdit) n'ha citat de cinc a sis cents, tots més o menys culturals, i això que no és bibliotecari.

Però aquests llibres que van sortint, tan abundants com persistents, es pot dir que quasi tots són d'amena literatura, que no és pas lo que ens fa falta. Els llibres pràctics escassegen, i per això quan ne surt algun que ho sia, que vingui a «omplir un buid», mereix l'encoratjament que avui volem donar a una trista obreta que ha caigut a les nostres mans.

Aquesta obreta porta aquest títol:

TRATADO DE LIMPIEZA DE PRENDAS

POR

MARCELINO PATIÑO TARACIDO

Segundo teniente de la Escala de Reserva gratuita de Infantería

Aquest llibre senzill, pel seu títol, es dedicat

Al Ejército y Armada

per més que també diu més avall que

«Teniendo en cuenta que la limpieza de prendas es común a la clase militar y civil, no puedo prescindir de dirigirme a ambas.»

I aquests ambas, soldats i civils, involucrats an aquest tractat, podràn aprendre, avui per demà que els caigui una llantia a la roba, del modo ràpid, senzill i barato de fer-la desaparèixer per los procediments adoptados por mi larga experiencia.

Experiencia en tacar-se, en treure-les i en anar curios com tota persona endreçada.

¿Per què aquest senyor Taracido, tinent de la escala de reserva, s'ha decidit a fer aquest tractat, que tanta netedat ha de dur al «seno» de les famílies, sien d'exèrcit, sien civils, i que tant ha de perjudicar an el ram de quita-

manchas? Tal volta trobem el secret an aquestes ratlles que còpiem:

«Hallándome sirviendo de músico en el regimiento de infantería de Cuenca, de guarnición en Madrid, el año 1863 (al seixanta tres ja's feien taques), debido quizá a la fama que gozaba de curioso (curioso aqui vol dir nèt) algún celoso (sempre io mateix) me empapó con aceite (Jesús!) de la lámpara del dormitorio, el bajo de una pierna del pantalón, en la extensión del forro (malvat!)... en ocasión de hallarme ausente (ausente li va fer la taca) dando lugar a que, por inadvertencia, me presentase a dicha revista y llamase la atención del cabo primero (del primero, cavallers,) encargado de la música.»

Anem seguint, que ara ve el drama:

«Después de haber pasado la revista, procuré sacar la mancha con varias aguas y jabonadas y un cepillo de ropa, lo cual (an aquest qual, com s'hi veu la taca, que va seguint an el mateix lloc) no pude conseguir por completo, puesto que al quinto día (quin patir!) la mancha volvió a traslucirse, en vista de lo cual (un altre qual) volví a quitarla (respirem) definitivamente (al'leluia!)... si bien quedó otra artificial... (ai, Déu meu!) debida a la falta de pelo, producida por el cepillo... lo cual llamó la atención del capitán de Granaderos (redéu) del primer batallón (redéu!) que se hallaba de servicio en el cuartel... (ara ve la infamia) cuya aparente mancha (ja hi som) le explicó dicho cabo (aquell cabo que no s'en deixava passar cap, aquell cabo tan terrible, aquell cabo tan esnietat)». Això sí, el nostre Taracido no tenia més que divuit anys! A tenir més experiencia, hauria «descosido el forro y acabado de quitarla por el revés (la coqueria) sin frotar fuertemente el cepillo contra la mancha, o por lo menos hacer la limpieza por el derecho con un cepillo suave y agua caliente en lugar de fría», perquè el pèl que cau de la roba (com ell diu bé) ja no torna a créixer.

Sien el cabo, sien el capità, que hagin induit an En Patiño a escriure aquest tractat de la mancha, l'obra no pot ésser més meritòria. Sense arribar a ésser un general Weyler ni un arxiduc Lluís Salvador ¿qui és que no ha tingut la dissort de veure's caure una taca a l'ermilla o a l'americana i fins moltes voltes a la levita? ¿Qui, al veure una taca an el pròxim, no pensa un moment en aquells versos del Monestir de Montserrat:

«Apagueu aquesta llantia,
o sinó el món finirà»...?

¿Quin home que tingui un xic d'honor, vol anar llantiós an aquest món? El llibre d'En Taracido, aquest tractat de limpieza, ve a ésser lo que és l'Academia de la Llengua an el vestir: Limpia, fija y da esplendor. Amb aquest llibret a la butxaca, rieu-vos de la brutícia. Que vos taqueu d'oli?... capitol tants. Què és de greix?... capitol quants. Què és de mantega?... cerqueu un xic i quedeu més nès que si sortissiu d'una bugada.

El senyor Patiño Taracido, dotat d'una experiència que mai podrem agrair-li prou els que som un xic llantiósos, no sols ha pensat amb les taques, sinó en la manera de treure-les. Figureu-vos per un moment que el tacat, el dia de tacar-se, no té més que uns pantalons. ¿Què ha de fer l'home, quedar-se al llit? Figureu-vos que teniendo en cuenta el estrago que se causa en la parte trasera de los bajos de los pantalones... un no en té d'altres i té de sortir amb aquells garrons, ¿què té de fer el despantalonat? Doncs es penjarà el pantalón a una suficiente altura, para evitar que aquél toque al suelo i amb la mano izquierda en el interior del lugar que ocupe el fango... venga fregar fins que s'assequi, i un cop sec venga el pantalón i ja pot sortir a passeig com un ginjol.

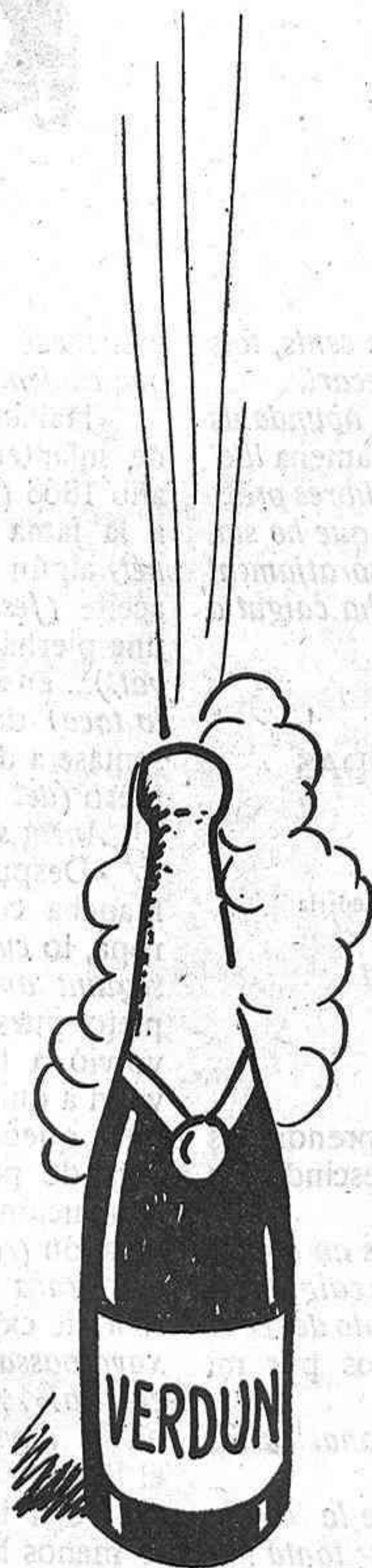
De casos com aquests, perentoris, el llibre n'està atapeït. En podriem citar moltes dotzenes, però ens guardarem prou d'esbombar-los, per no perjudicar an En Taracido.

Ben clar diu a la segona plana, que el que publiqui alguna cosa sin consentimiento de su autor será perseguido («perseguido») delante de los tribunales.

Lo que si direm que aquest tractat (sense volguer dir que sia un plagi) recorda a voltes el «Quixot».

En el lugar de la Mancha... diu sovint, però en lloc de allò de cuyo nombre no quiero acordarme, al revés, ell recorda el lugar i l'ataca... tenint present aquell axioma que la «netedat és mitja vida.»

XARAU

«Deutschland uber alles»

TELÓ ENLAIRE

LICEO.—El posar en escena *Il matrimonio segreto* no hi ha dubte que ha sigut un acert de l'empresa. Si agrada i dona plens *Il barbero* ¿per què no intentar la *reprise* de l'obra d'En Cimarosa?

Però ha sigut sols un èxit de crítica, la massa de públic que omple el «Liceo» en les grans solemnitats no ha acudit al teatre, però això siga dit en honor a la veritat, és degut a que l'obra sols ha sigut presentada e interpretada discretament, puig fóra nostra paisana Hidalgo (a qui dubtavem tornar a sentir, amb motiu del seu recent matrimoni amb un noble italià), qui ho feu magistralment en tots sentits i En Pini Corri, el millor caricato que de molt temps ençà hem sentit, els demés compliren i prou.

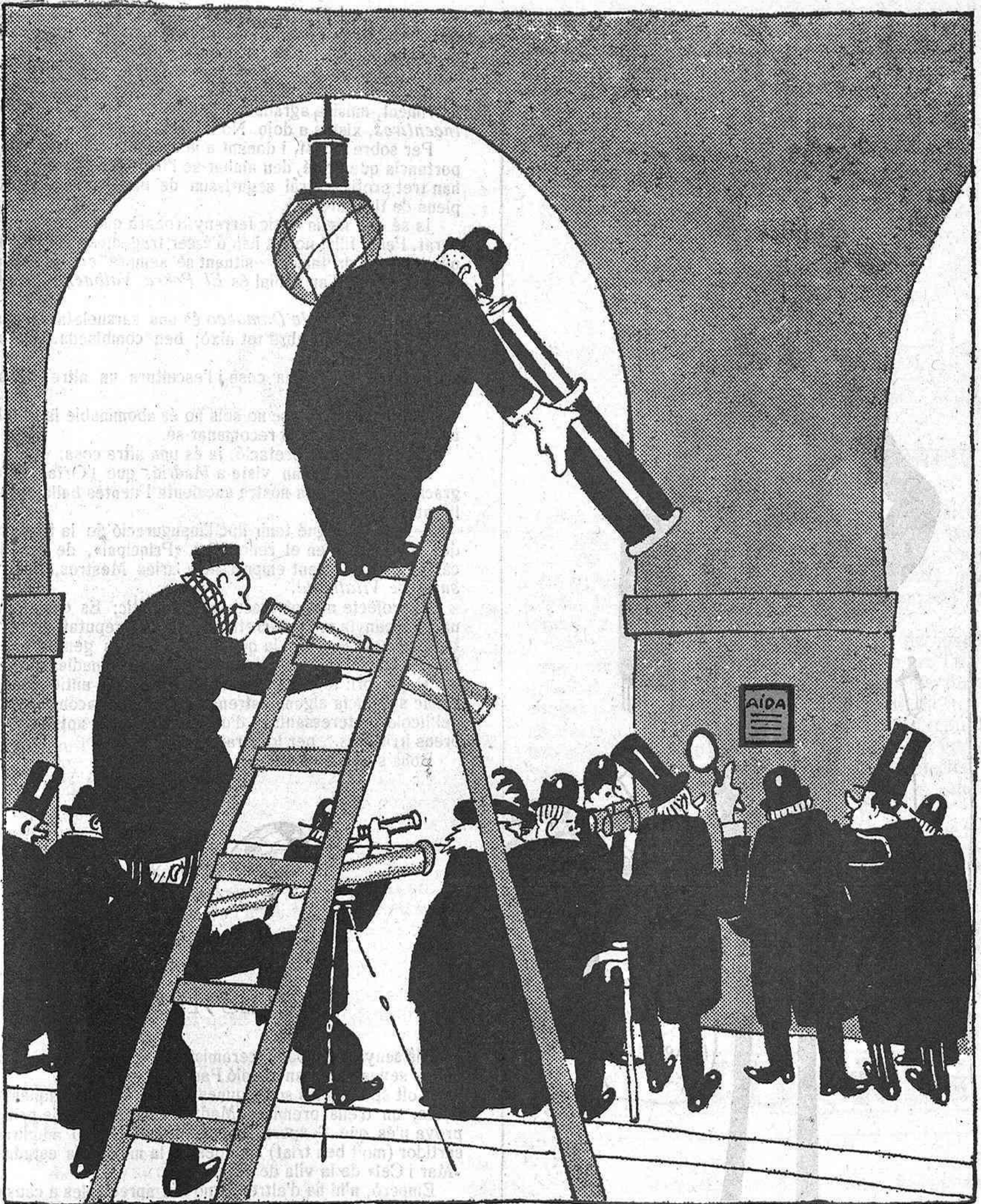
En Padovani molt bé amb la batuta. Decididament en el gènere italià és un gran mestre.

Per a dimecres estava anunciat *Il segreto di Susana* i per a dissabte *Maruxa*, pel gran Battistini.

Ara vindran el plens.

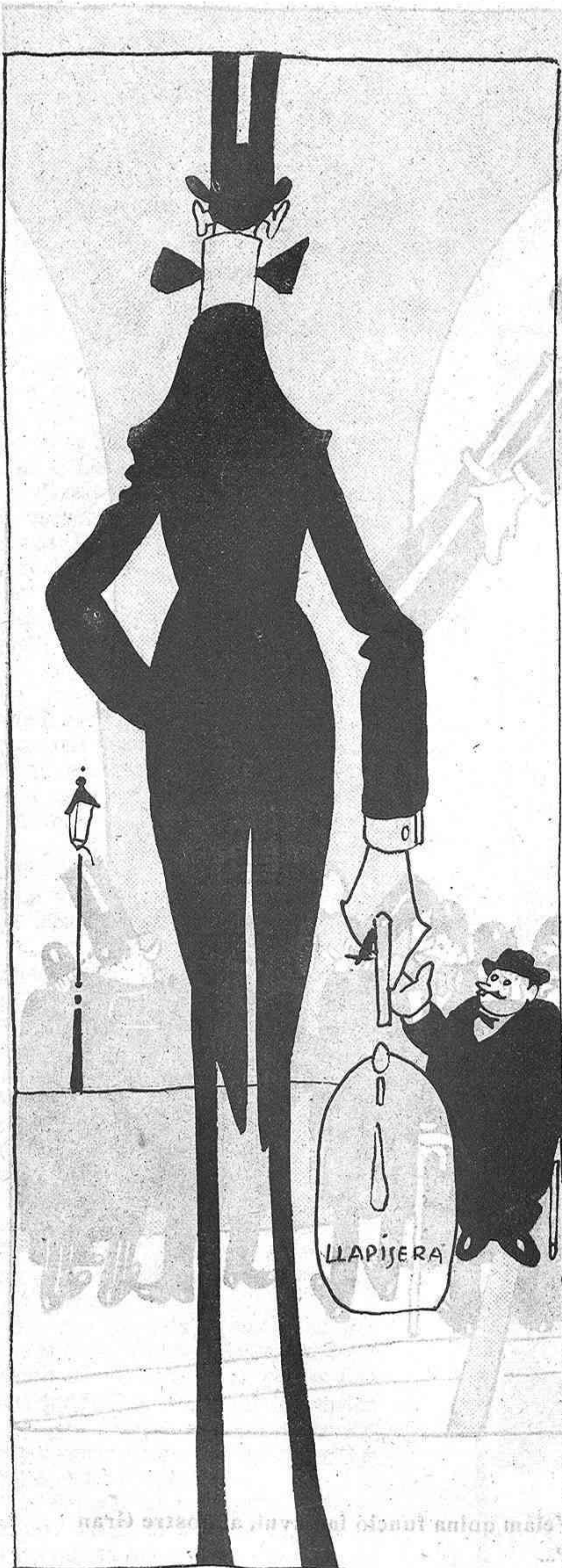
—Les obres noves que'ns han donat els dos teatres de vodevil, han tingut èxit, cada una a la seva manera. La *troupe* de la Jordi, a l'«Español» que ja triomfava amb el joiós *Pot de la Confitura*, se n'ha apuntat una altra de bona amb el *Tornem-hi que no ha estat res!*, un sàinet gras, vert, divertit, plè de trucs i de xistos. L'argument és bastant original i de una força grotesca formidable. Dintre del gènere, el nou vodevil és dels que es porten l'oli; i si an això hi afegeixen una excel·lent interpretació per part de tots i molt especialment per lo que's refereix a la senyora Jordi, i als senyors Aymerich, Mir i Nolla; podeu suposar que l'obra es farà molts dies i donarà moltes pessetes. A la casa del davant han estrenat *La tinc a sola!*, un altre plat de verdura, però molt més carregat de pebre, per als paladars encara més estragats; xistos de tots colors, escenes al viu de tota mena, que els de la colla d'En Sanpere saben subratllar amb aquella *discreció* que'ls és peculiar. Creiem que també tenen comedia per dies, de lo qual ens en regositgem. Arriba cartrons, que l'alegría és mitja vida. Calces amunt i faldilles avall!... O viceversa, com vulguin. Per lo que'ns en havem d'endur d'aquest món...

—Un entusiasta aplaudiment es mereix l'insigne Morano, per haver desenterrat aquella joia artística que té per nom *La calle de la Montera*. La xamosa obra d'En Narcís Serra fou escoltada amb veritable delectança—molt més que la que sent En Duràn i Ventosa a l'escoltar els parlaments d'En Vila Marieges—i no és qüestió ara de judicar la comedia, sinó de recomanar-la als qui no tingueren la sort d'aplaudir-la. A continuació la mateixa companyia ha donat *El rey del acero* i per a un d'aquests dies té anunciat *Un*

LA CARESTIA DEL PAPER

—Veiam quina funció fan avui, al nostre Gran Teatre?...

DE LA TORERÍA ANDANTE

—Adiós, insigne! .. Que arriba o s'en va?..

drama nuevo, d'En Tamayo, altra preciositat que ha fet bé de desenterrar i en la qual obtindrà, segurament, el gran actor, un nou triomf per a apuntar-se a la llista.

—*El Asombro de Damasco* és, dintre del gènere a que pertany, una obra ensopegada. Visualitat, bona plàstica, moviment, música agradable, dances que poden ésser inclòs *incentives*, xistos a dojo. No li manca res.

Per sobre de tot, i donant a la sarsuela aquesta una importància que no té, deu alabar-se l'habilitat dels autors que han tret profit teatral seguríssim de una narració exòtica, plena de fina intenció,

Ja sé que algún crític ferreny trobarà que això és un disbarat. Però, fills! no tot han d'ésser tragedies i cal judicar—per a fer-ho dretament—situant-se sempre en el veritable punt de vista. Tan genial és *El Pobre Valbuena* com *Don Quixot*.

I *El Asombro de Damasco* és una sarsueleta agradable i ben combinada. Sobre tot això; ben combinada. Una bona obra de fusteria.

I la fusteria és una cosa i l'escultura un altre. Fins ho saben les mares.

Vol dir tot això que no sols no és abominable la tal obra, sinó que àdhuc pot recomanar-se.

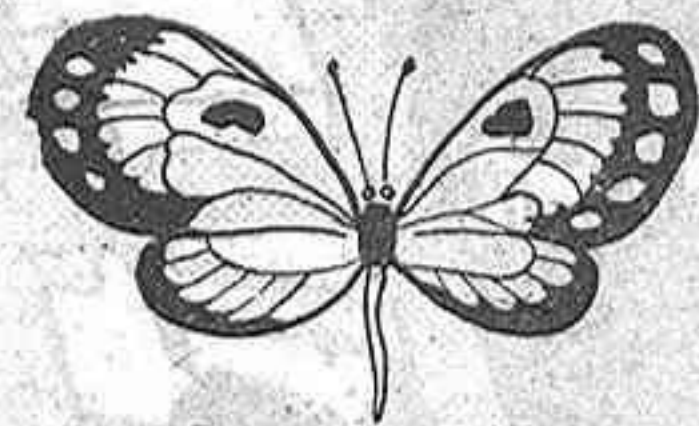
En quant a interpretació, ja és una altra cosa.

Diuen els qui l'han vista a Madrid, que l'Ortas hi està graciosíssim i que la nostra suculent Fuentès balla meravellósament.

—Ahir nit degué tenir lloc l'inauguració de la temporada de teatre català en el renovellat «Principal», de Gràcia, a càrreg de l'intelligent empressari Carles Mestres, amb *Els savis de Vilatrista*.

El projecte no pot ésser més simpàtic: Es compta amb una companyia molt discreta dirigida pel reputat primer actor Antoni Piera, i en la qual hi figuren les gentils artistes Pepeta Roca i Antonia Vallbé i l'aplaudit comediant Vilallonga. Repertori: lo millor de cada autor català, antic i modern; àdhuc s'anuncia alguna estrena. I tot això acompanyat de pel·lícoles interessants i d'un *quintet* molt notable i d'uns preus irrisoris... per lo baratos.

Bona sort els desitgem.

NOTES D'ART

Els senyors Zuloaga (ceramistes), exposen unes quantes de les seves obres en el saló Parés.

Molt apreciades són algunes de les obres d'aquests artistes, un d'ells premiat a Madrid amb medalla de primera; prova n'és que l'expert senyor Miquel Utrillo adquirís un surtidor (molt ben triat) amb destí a la millonaria estada dita «Mar i Cel» de la vila de Sitges.

Emperò, n'hi ha d'altres ja no tan apreciades a causa de defectes que'ns sembla haver-hi trobat i unes poques decididament dolentes. Hi ha un cap de brau, unes rajoles, un pont amb bous, uns burros amb pagesos a coll que... la veritat cavallers...

Després hi ha un gerro amb un Neptú o lo que sigui, aquell de la forquilla i uns cavalls, que també... cavallers! La veritat, un ceramista no hauria de exposar cosa amb uns colors tan bruts. Ni tampoc aquell altre gerro on els colors s'han escapat de la greca i regalimen avall com si hi haguessin pasturat cargols. I un hom els hi diu:

—Adeu! Passin-t'ho bé!—i se'n va.

I és trist, perquè hi ha altres coses que estan bé. Però com que la gent som tan males persones, sempre ens fixem en lo ridícol.

I després diem mal. I ara, que diem de dir mal: Diu que a la Exposició d'Indústries Elèctriques hi hauràn uns jardins fets a base de surtidors i corriols d'aigua, construïts tots amb rajoles.

Diu... diu... diu...

Molt bé el surtidor d'En Zuloaga a «Mar i Cel», però ara tocant a la Exposició hi ha que recordar que En Quer és un gran tècnic i que l'Aragay i En Nogués i altres de casa, potser ho fan una miqueta més bé que'ls expositors de Càn Parés.

MATEU REI

Caricaturistes catalans:

Cap a Madrid falta gent!

A donar la batalla (guerra civil de ninotaires) i a guanyar-la, si és possible.

Com en anys anteriors, s'inaugurarà a Madrid, el dia 3 del pròxim gener de 1917, l'anyal Exposició de Caricatures i Dibuxos d'Art còmic decoratiu, organitzada pel cebrat crític Josep Francés.

Cada any han anat en augment l'importància i l'interès d'aqueixes «Exposicions d'Humoristes» i tot fa suposar que l'anunciada per a 1917 tindrà una especial significança.

Podràn concorre-hi tots els caricaturistes i dibuixants espanyols que ho desitgin, car el senyor Francés té el propòsit de que aqueix pròxim certàmen sia una forta i decisiva demostració de lo que avui significa l'art humorístic a la nostra terra.

Les remeses d'obres deuràn fer-les, els concursants, a nom de l'organitzador i a la següent dressa: *Galeria General de Arte, Plaza de San Miguel, 8*, on tindrà lloc l'Exposició.

Les condicions són aquestes:

1.ª Cada expositor podrà presentar fins a sis obres, les dimensions de les quals no deuràn excedir de 50×50 centímetres (marc inclòs).

2.ª El plaç improrrogable d'admissió finirà el 20 de desembre a les 9 de la nit.

3.ª A cada remesa deurà acompanyar-se nota detallada de títols i preus de les obres, i del nom i d'adreça del expositor.

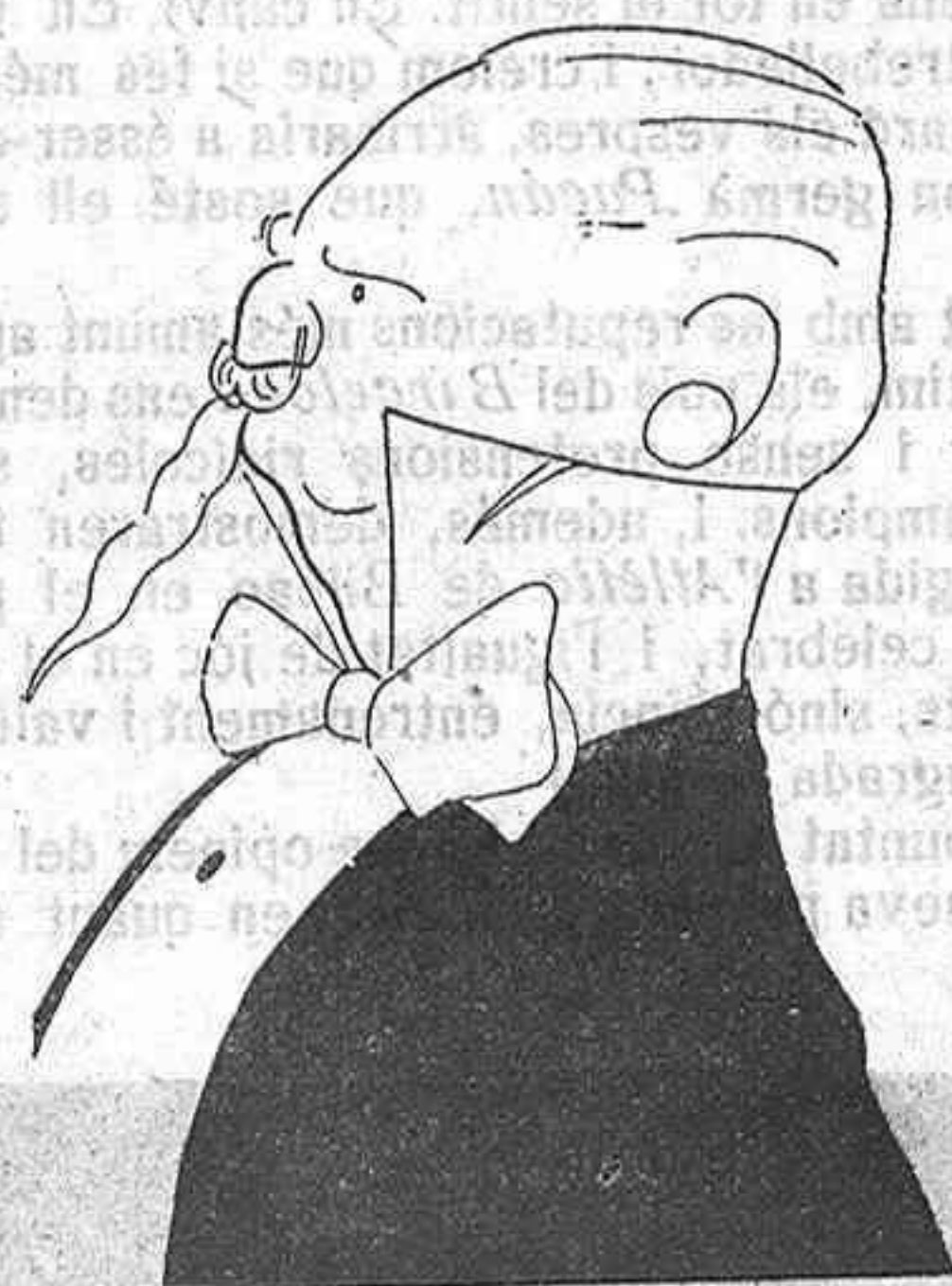
4.ª En cas de venda, de l'import de la mateixa, se'n bestreurà a cada expositor el 12 per cent per a sufragar les despeses de l'Exposició.

5.ª Les obres no admeses seràn retornades a llurs autors vuit dies abans de l'inauguració oficial del certàmen.

6.ª Els ports—els de retorn, en cas de no ésser admeses les remeses—seràn per compte dels expositors.

7.ª Tota la correspondència referent a l'ampliació de noves i consultes respecte a l'Exposició, deu dirigir-se al Secretari General de la mateixa, don Pere Antequera Azpiri, i a la d'adreça abans esmentada.

Punta al llapiç, inspiració i bona sort!

Ramón Picó i Campamar

Dilluns morí a Barcelona el mestre en Gai Saber En Ramón Picó i Campamar. Era el finat un de tants catalans de Mallorca que, com el mai prou plorat don Marià Aguiló, com l'Alcover, com el seu paisà mossèn Costa i Llobera tant han contribuït a la depuració i enaltiment de la nostra parla.

Nascut a Pollensa en 1848 se traslladà de jovenet a nostra ciutat on ha fet estada fins que la mort l'ha sorpres. En Picó no era cap professional de la literatura, solament escrivia al sentir-ne una, podriem dir-ne, vera necessitat quasi fisiològica, i aleshores pulia i repulia els versos o la prosa fins a convertir ses obres en veritables joiells. Els temes patriòtics eren els seus predilectes i aixís alcançà el mestratge en Gai Saber per les tres «englantines»: *Visca Aragó, Depressa i Ferràn V.*

Enamorat del teatre, estrenà *Cor de roure* que fou un gran èxit; sa darrera producció *Garraf* també té caràcter teatral.

Descansi en pau l'exquisit poeta.

La nota culminant del diumenge passat fou el partit de foot-ball *Barcelona-Espanyol*.

Hi havia gran espectació del resultat d'aquest *match* organitzat pel «Sindicat de Periodistes Deportius» a benefici de la seva Caixa de Pensions, i hi havia, sobre tot, gran interès, per part de molts, que encara dubten de la vàlua del primer equip del *Barcelona*, en que aquest fós derrotat.

Emperò els profetes, com sempre, l'erraren de mig a mig i els jugadors blau-grana es passejaren a tots els fenòmens consagrats, demostrant que hi han moltes reputacions deportives que estan en completa decadència.

Exemple: En Mallorquí i En López. Què s'ha fet d'aquests dos temibles equippers? Rès poguerem, veure d'ells que

valgués la pena en tot el sentit. En canvi, En *Quinqué* estigué bon xic treballador, i creiem que si fes més bondat i no retirés tant tard els vespres, arribaria a ésser quasi indiscutible com son germà *Pacán*, que sosté ell sol el pes de l'atac.

Comparat amb les reputacions més amunt apuntades i altres que omitim, els nois del *Barcelona* ens demostraren que modestament i sense pretensions ridícoles, son capassos d'arribar a campions. I, ademés, demostraren també que la derrota inflingida a l'*Atlètic* de Bilbao en el primer partit darrerament celebrat, i l'igualtat de jòc en el segón, no foren casualitats, sinó ciencia, entrenament i valentia.

Així ens agrada la gent!

Amb lo apuntat queda dit lo que opinem del partit de diumenge en la seva primera part. Ara, en quant a la segona,

fou un seguit d'ensopiment perquè els jugadors, cansats sens dubte del primer esforç, i creient-se els barcelonins ja amos del tinglado, no feren gran cosa. Sols l'*Espanyol* semblava amb ganes d'empatar... Però ja és una trista gracia per un equip d'aquesta importancia!

Els tres goalds de la tarde foren entrats en la primera part: dos per En Martínez, del *Barcelona* i un per En *Quinqué*, de l'*Espanyol*; tots tres molt ben treballats i explèndidament marcats.

De *referee* actuà En Brú, en la primera part. Després, trobant-se un xic malalt, cedí el xiulet an En Julinés, que estigué bastant deficient.

L'equip vencedor estava format per: Brú, Reguera-Tudó, Torralba-Sancho-Baonza, Viñals-Garchitorena-Martínez-Hormeu-Ozores.

Mobilització general del exèrcit d'arts i oficis amb motiu de la vinguda del Noi Gran.

Tot ells sense excepció, jogaren molt bé i mereixen un premi.

Gairebé no hauríem de parlar de res més, perquè diumenge apenes hi hagué altra cosa d'importància.

Però com que la nàutica sempre ens *tira*, direm que'l «Marítim» verificà unes regates de rem en canots a dos remers i timoner que guanyaren dos equips (eren per dos sèries) patronejats per En Reig i el nostre antic amic Alfaro, que segons es veu, ja no es maneja per res. Diumenge han de fer-s'ho per a veure quin dels dos és millor. També hi hagué vela, *Copa-Horium*, arribant primer el *You-you*, del «Marítim»; i segon el *Sageta*, del «Club de Mar».

Per lo que es veu, ja han fet la pau els *veleros* dels dos Clubs. Encara que si passa com diumenge, no durará gaire, perquè ja hi han protestes pel primer resultat.]

HIP

ESQUELLIOTS

Tres mil·lions i mig de pessetes porta jogades Barcelona en el pròxim sorteig de Nadal.

Tres mil·lions de plantofades mereixerien els barcelonins. Per bajocs i per bledes.

Ja's poden pensar que aquest any, la «grossa», no ha de caure aquí.

No fa gaire que ens han apujat el pa, i dugues sòrts seguides, seria massa sort.

En Vila i No'm Marieges se va enfadar molt, l'altre dia, perquè En Durán li va dir que el Consistori l' escoltava amb *delectació*.

Naturalment.

Hi havia motiu d'enfadar-se.

En Durán no va emprar la paraula justa. En Durán havia d'haver dit: «El Consistori l'escolta sempre amb *regocijo*».

De una de les darreres sessions municipals, els nostres sacrificats regidors varen sortir-ne a les quatre de la matinada.

Fet i fet, a les cinc al llit.

Figureu-vos amb l'ansia que els devien esperar les senyores respectives.

Qualsevol s'imagina el diàleg:

—D'on vens?

—D'on vols que vingui!... del Consistori.

—Déu meu!... ¿an aquestes hores?

—No me'n parlis, dona!... Això no és pagat amb diners.

L'altre dijous dos individus varen anar-se a barallar al pati de l'Hospital Clínic.

D'això se'n diu ésser homes pràctics i previsors.

Perquè és de suposar que devien fer-ho per a estalviar feina als camillers...

L'incommensurable Ulled ha firmat una proposició demanant a l'Ajuntament que instal·li un mercat central de llegums, verdures, fruites i patates.

—Ara el *Tanhauser*.
—Pobre Wagner!.. No haver pogut sentir-se les seves obres en el gramophon!..

Això és conseqüència i lo demás són trons. L'incommensurable Ulled sempre ha volgut estar bé amb els *pagesos*.

En el teatre «Romea» ha tingut lloc la reestrena de *La Gobernadora*, d'En Benavente.

Maul

Lo que és si *La Gobernadora* té tant d'èxit com el Governador... ja poden canviar el cartell.

Davant del «Gran Teatro del Liceo»:

—Fixi's quins cartells!

—Molt menuts.

—¿No troba que, pel gran Teatre, no resulten?

—Sí, home, resulten més barato; i com que ara el paper va tan car...

—Què'n deuen fer, després?

—Ja s'ho pot pensar: al W. C.

Segueix publicant-se *El Dia Grafico* i segueix tan *il·lustrado*.

Se fa sapiguer per a que la gent s'en adongui de lo que costa de matar una mala cosa.

Però ja els doctors germanòfils s'en cansen i el malalt ha de canviar de clínica.

Veiam si encara el veurem romanonista!

Una escriptora feminista engegà l'altre dia un tret de revòlver al seu amant.

I aquest, pobret! vinga a córrer. Es veu que també era feminista.

Els estudiants fan aldarulls i escàndols i gresca i *otros excesos*.

La premsa, al donar-ne compte, parla sempre d'*elementos extraños a la Universidad* que ajuden als estudiants. Naturalment!

Són els galls dindis!

L'Emiliano Iglesias va anar a Madrid amb una comissió de vaguistes de l'art de l'ebanisteria.

Quina manera de treballar la fusta... volem dir el suro!

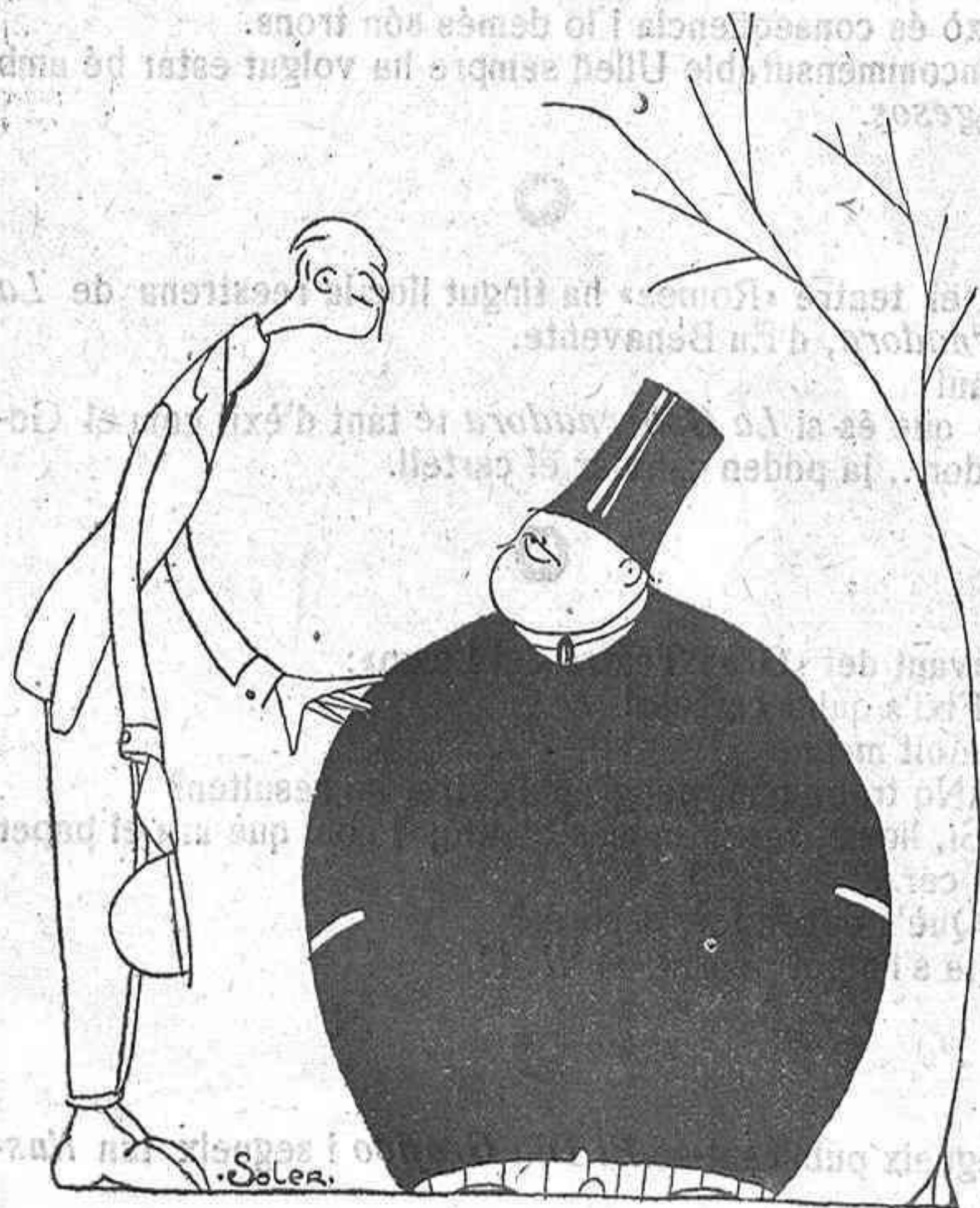
En Salvatella no va *jurar* el càrrec de diputat, va *prometre*. I diu que En Romanones va arrufar el nas.

—Promeses a mi—pensaria—si ni amb un jurament et veig segur!

Aun no asamos...

El marquès de Comillas, comissari regi de l'Exposició de Montjuic, ha dimitit el càrrec.

Amb aital motiu tots els interessats *particularment* en que persisteixi per molt temps l'equivoc de si a la llarga o a la curta es farà o no es farà el famós certamen industrial, se estan donant als diables.

—Que l'aniràs a rebre, tu?
—Home, no!... Jo soc molt mirat amb aquestes coses. Quan vaig anar a Madrid per les festes de Sant Isidre, ell no va pas venir, a l'estació...

Es natural. La dimissió del de les *Cinquilles* els ha caigut com una bomba, sobre tot sabent que—com ha dit molt bé En Durán—fòra el marquès, el projecte perilla.

I és lo que diuen els interessats:

—Ja hem de plegar, i totjust s'han gastat 600.000 pesetes?...

S'està ultimant el programa-itinerari del viatge de S. M. Entre altres coses que faràn fer al rei hi ha les següents: Presidirà una sessió de la Mancomunitat, inaugurarà el Túnel de Vallvidrera, visitarà el «Foment», l'«Ateneu Obrer», les «Escoles Industrials; remarà al «Club de Regates», ballarà a can Güell, farà maniobres, etc., etc.

Finalment hi ha el projecte de fer-lo anar a la «Quinta de Salud La Alianza».

I es comprèn.

Després de tot això, n'hi ha per perdre la salut i els esteps.

Un telegrama de darrera hora anuncia, oficialment, que el Kronprinz abandona el front de Verdun.

Això és com aquell lletreret que es posà una vegada en un teatre:

«Despedida de la Compañia, en vista del éxito.»

Sinó que el fill d'En Guillem no es devia despedir a la manera dels comedians italians que diuen: «*A rivederci!*»

Ell degué dir: «Ja m'han vist prou!»

Olé per a En Bastardas!

En la darrera sessió, el valent diputat, en vista de les trabes que posen a Madrid als acords de la Diputació, va preguntar «si era arribada l'hora de rompre les relacions amb el Poder Central.»

Ja ho crec que ha arribat l'hora!

Ara és l'hora, catalans!

Ara és l'hora d'està alerta;

ara que venen a fer-

vuit o deu dies de *juerga*.

Indignats per un admirable article del nostre amic Angel Samblancat, els mals estudiants anaren a la Redacció de *La Lucha* i reventaren el buçó de la correspondencia.

Així la cosa és ben clara:

després de trencà el buçó,

als pobrets estudiants

qui no els dóna la raó?

No contents amb destruir el buçó, els mals estudiants pujaren escales amunt demanant el cap d'En Samblancat.

I, del nostre amic, que té tanta valentia com raó, no sols trobaren el cap, sinó el braç...

Els assaltadors encara fugen.

I, tot fugint, s'entafuren en els caus tradicionalistes i en la Redacció de *El Progreso*.

Un lletreret en l'aparador d'una botiga: «Novetat—Despertadors sense campana».

—Dispensi. Si no tenen campana... ¿doncs per què serveixen aqueixos despertadors?

—Per despertar... la curiositat.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

D'AQUÍ POCOS DIES SORTIRÀ

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA ALMANAC

PER A L'ANY 1917

Per primera vegada a Catalunya es publicarà un Almanac com el de 1917 de "L'Esquella de la Torratxa" on els retrats dels

CATALANS IL·LUSTRES

(Reproducció dels que figuren en la Galeria del nostre Ajuntament)

puguin col·leccionar-se d'una manera tan original com els oferim a nostres llegidors :: La coberta del nostre Almanac és segur que cridarà l'atenció per la novetat i el bon gust.

NOTA: Preguem als nostres corresponsals facin la demanda tot seguit, perquè no voldriem que es quedessin sense Almanacs

El Año en la Mano

Almanaque - enciclopedia de la vida práctica para 1917

PRECIOS:

Edición económica.	Pesetas 1'50 agotada
» lujosamente encuadernada.	» 2'—

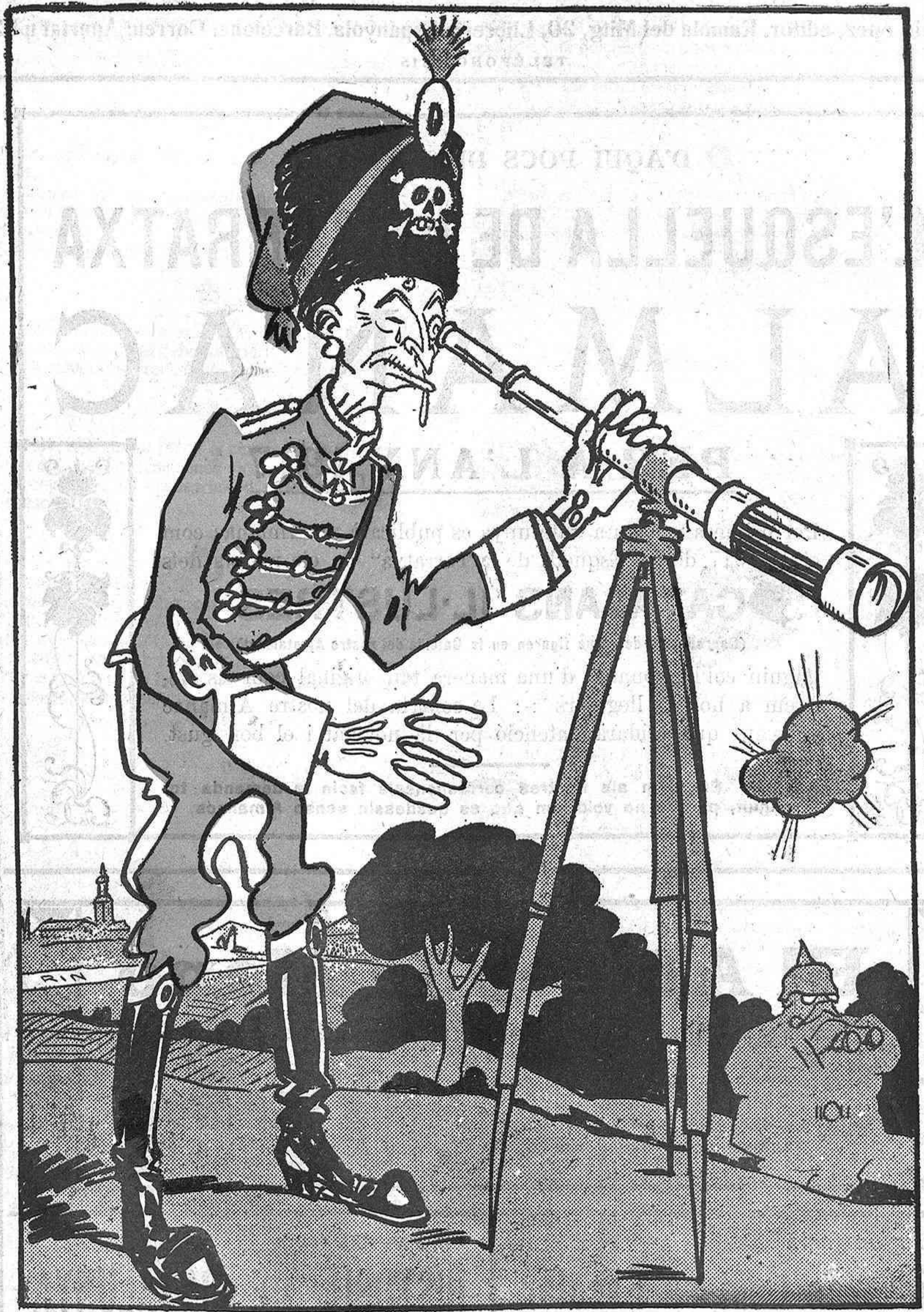
AVIAT SORTIRÀ

Llibre de Lectura Escolar

EN PREPARACIÓ

HISTORIA DE CATALUNYA

NOTA.— Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del GirPostal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravísos si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

DAVANT VERDÚN

— No sé si els ulls se m'entelen o què, que cada dia el veig més lluny...